

УДК 327.82

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.46.35>

ІНДО-ТИХООКЕАНСЬКИЙ РЕГІОН В СТРАТЕГІЇ США

Ірина Дужа

*Білоцерківський національний університет, соціально-гуманітарний факультет,
кафедра філософських та політичних дисциплін,
Соборна площа, 8/1, 09117, Біла Церква, Київська обл., Україна*

Людмила Мельник

*Білоцерківський національний університет, соціально-гуманітарний факультет,
кафедра філософських та політичних дисциплін,
Соборна площа, 8/1, 09117, Біла Церква, Київська обл., Україна*

Ірина Грек

*Білоцерківський національний університет, соціально-гуманітарний факультет,
кафедра філософських та політичних дисциплін,
Соборна площа, 8/1, 09117, Біла Церква, Київська обл., Україна*

Сполучені Штати Америки активно ведуть політичне та економічне сповробітництво не тільки в межах Європи, а й безпосередньо в Індо-Тихоокеанському регіоні. Адаптувавши свою позицію до сьогодення та визнавчивши роль Вашингтону в політиці Індо-Тихоокеанських країн адміністрація Байдена досягла прогресу у відновленні американського лідерства.

Це стало можливим за рахунок досягнення значних результатів по зміцненню партнерства між країнами, налагодженням інноваційних зв'язків задля подолання нагальних викликів, починаючи від конкуренції з Китаєм до зміни клімату та пандемії.

Індо-Тихоокеанський регіон є найдинамічнішим регіоном у світі, адже збільшилась кількість країн котрі почали активно розширювати свою власну діяльність в регіоні і Сполучені Штати вважають за потрібне збільшити свій вплив та економічну присутність в Індо-Тихоокеанському регіоні. В основу свого розширення адміністрація Байдена розробила Індо-Тихоокеанську стратегію США в котрій обґрунтувала та виклала бачення Президента Байдена щодо закріплення Сполучених Штатів в Індо-Тихоокеанському регіоні та одночасного зміцнення регіону. Співпраця базується на стійкому співробітництві США із союзниками, партнерами та інститутами як у регіоні, так і за його межами.

Однією з вагомих причин прийняття Стратегії це стримування Сполученими Штатами Китаю у створенні регіональної сфери впливу та перетворення Пекіну на стратегічного лідера в регіоні.

В свою чергу Китай критикує Індо-Тихоокеанську стратегію США адже вона знеможливає спроби Китаю збільшити військову присутність та економічну залежність від країни. Адміністрація Пекіну впевнена, що США розігрують «тайванський сценарій» і «карту Південно-Китайського моря» для дестабілізації регіону, розпалюванні конфронтації та підриву миру.

Ключові слова: Індо-Тихоокеанський регіон, Азійсько-Тихоокеанський регіон, США, Китай, Індо-Тихоокеанська стратегія, «Quad», Quadrilateral Security Dialogue, Д. Трамп, Дж. Байден, АСЕАН, безпека, Азія, Partners in the Blue Pacific (PBP).

Постановка проблеми. Масштабним і серйозним викликом для національної безпеки США є зростаючий вплив та спроби Китаю змінити Індо-Тихоокеанський регіон і саму міжнародну систему до своїх інтересів і авторитарних уподобань. КНР прагне підірвати альянси США та партнерство в галузі безпеки в Індійсько-Тихоокеанському регіоні

та використовувати свій зростаючий потенціал, включаючи економічний вплив і зростаючу силу Народно-визвольної армії Китаю, щоб використовувати примус до своїх сусідів і загрожувати їхнім інтересам.

Над даною тематикою працює велика кількість вчених, науковців, котрі мають у своєму доробку чимало статей присвячених даній тематиці, деякі з них це: Авер'янов, С.В. «АСЕАН в контексті сучасних викликів регіональній стабільності в Південно-Східній Азії» [1]; Федорів, І.О. «Регіональна геополітика азійсько-тихоокеанського регіону: сучасна конфігурація» [6]; Дужа, І.А. «Тихоокеанська стратегія США: інтеграційний та безпековий вимір» [2]; Дужа І.А. «Глобальне лідерство США в розмінванні та знищенні озброєнь» [5].

У 2007 році за ініціативи віцепрезидента США Д. Чейні та чотирьох демократичних держав – Індії, США, Японії та Австралії був створений стратегічний безпековий альянс «Quad» (Quadrilateral Security Dialogue) [8]. На початковому етапі це був неформальний формат співпраці між країнами, але згодом за президентства Д. Трампа була прийнята стратегія «Вільний і відкритий Індो-Тихоокеанський регіон» («Free and Open Indo-Pacific») від 2017 року, що посприяла швидкому розвитку концепції Індо-Тихоокеанського регіону.

Передумовою створення «Quad» став швидкий розвиток могутності Китаю в регіоні, а за мету було взято стримування та протистояння Пекіну щодо поширення його впливу на Азійсько-Тихоокеанський регіон.

Основними напрямками діяльності «Quad» є обмін військовими розвідданими; проведення спільних наземних і військово-морських навчань у безпосередній близькості до територіальних вод Китаю; проведення консультативних переговорів стосовно тенденцій розвитку безпекової ситуації в регіоні та тісне військово співробітництво [13].

Країни члена АСЕАН разом з Європейським Союзом та Нідерландами почали створювати, розбудовувати та опубліковувати свої концепції щодо Індо-Тихоокеанського регіону. Це вказує на те, що відбувається поступова структурна перебудова для всієї Азії. Лідруючі країни в регіоні, а це Сполучені Штати, Індія, Японія та Австралія почали визначати приналежність країн до регіону та стали в основі регіональної співпраці. В результаті, та концепція Східно-Азійсько-Тихоокеанського регіону, що існувала три десятиліття починає відкидатися в минуле, що призводить до дестабілізації ряду держав в котрих в основі була дана геополітична система.

Враховуючі нові виклики в оборонному спектрі, безпековій галузі буде приділятися найбільша увага зі сторони лідируючих країн, а економічна складова буде відкладена у другу чергу. АТЕС та АСЕАН зосередять свою увагу на співробітництві питань політики безпеки, а вже потім на питаннях зміцнення торгової системи та лібералізації економіки.

Індо-Тихоокеанський регіон є найбільш суперечливою морською зоною в Азії враховуючи наглядні проблеми з будівництва штучних китайських островів для військового використання в Південно-Китайському морі, модернізація китайського флоту та поширене піратства. Оскільки ці шляхи є одними з найважливіших, то це стане проблемою для світового судноплавства. Отже, країни ініціатори Quad активно впроваджують різні ініціативи задля недопущення впливу Китаю в регіоні.

Індо-Тихоокеанська концепція наразі не має такої широкої підтримки, як попередня концепція, котру висвітлювали і науковці, і підтримували експерти, вона підтримується тільки урядами і фахівцями-стратегами. Адже Індо-Тихоокеанський регіон поки не має чіткої ідеї та фокусується на різних стратегічних цілях і об'єднує він країни регіону через спільне сприйняття загрози з боку Китаю [10], а не через спільні інтереси та бачення регіональної співпраці чи інтеграції.

Загальні інтереси США та їх партнерів ґрунтуються на вільному та відкритому Індо-Тихоокеанському регіоні, в котрому уряди країн мають демократичний вибір в межах закону. Адміністрація Дж. Байдена прийняла стратегію Індо-Тихоокеанського регіону [11] і заклали в ній основоположні вектори та шляхи інвестування та підтримання лідируючих позицій у регіоні, а саме: зміцнення стійкості як усередині окремих країн, так і між ними, де в основі заклали концепцію зміцнення позицій та економічного впливу як США так і їх партнерів у регіоні.

Інвестуючи у демократичні інститути, у вільну пресу, активне громадянське суспільство, підвищуючи фінансову прозорість в Індо-Тихоокеанському регіоні, стимулюючи реформи Америка прагне досягти вільного і відкритого регіону.

У безпековому виміру нова Стратегія має на меті створити та збільшити колективний потенціал у регіоні, адаптувавши до нових викликів альянсу та організації, що у свій час були створені Сполученими Штатами та їх партнерами, а саме: п'ять регіональних договірних альянсів з Австралією, Японією, Республікою Корея (РК), Філіппінами та Таїландом; сталі відносин із провідними регіональними партнерами, включаючи Індію, Індонезію, Малайзію, Монголію, Нову Зеландію, Сінгапур, Тайвань, В'єтнам та острови Тихого океану; зміцнення потенціалу та об'єднанню Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН); зміцнення «четвірки» та виконання взятих він зобов'язань; підтримки подальшого зростання та регіонального лідерства Індії; партнерства підвищення стійкості на островах Тихого океану; встановлення зв'язків між Індо-Тихоокеанським та євроатлантичним регіонами; розширення дипломатичної присутності США в Індо-Тихоокеанському регіоні, особливо в Південно-Східній Азії та на островах Тихого океану.

В червні 2022 року США, Велика Британія, Австралія, Нова Зеландія та Японія об'єдналися в інклюзивний неофіційний механізм для ефективнішої та результативної підтримки тихоокеанських пріоритетів: неформальну групу Partners in the Blue Pacific (РВР) [12], щоб допомогти тихоокеанським острівним державам та протистояти Китаю в Індо-Тихоокеанському регіоні. Держави, що об'єдналися в Partners in the Blue Pacific підтримують тісні міжнародні зв'язки з тихоокеанськими островами та є давніми партнерами в галузі розвитку.

Передумовою до створення РВР стало зростання впливу Пекіну у Тихому океані після того, як став відомий пакт про безпеку між Китаєм і Соломоновими островами. Це викликало занепокоєння в тому, що Китай може побудувати військово-морську базу в районі, який знаходиться ближче до Канберри та Гаваїв. Таке будівництво збільшило б можливість китайським військовим для проектування військової потужності в Тихому океані.

Ініціатива РВР має на меті підтримувати тихоокеанський регіоналізм за рахунок налагодження тісніших і більш регулярніших взаємодій з урядами тихоокеанських країн і з Форумом тихоокеанських островів; розширювати можливості співпраці між Тихоокеанським регіоном і світом. У глобальному масштабі РВР визначатиме можливості для розширення участі Тихоокеанського регіону в міжнародних форумах [12].

Сполучені Штати мають намір виділити більше ресурсів для Індо-Тихоокеанського регіону, оскільки існує висока вірогідність, що Китай посилить економічні, військові та поліцейські зв'язки з тихоокеанськими острівними державами, які прагнуть іноземних інвестицій.

Оскільки економічна стабільність американського народу пов'язана з Індо-Тихоокеанським регіоном уряд США інвестує в регіон для заохочення інновацій, підвищення економічної конкурентоспроможності, створення високооплачуваних робочих

місце, відновлення ланцюжків поставок та розширення економічних можливостей для сімей середнього класу. Для залучення нових перспектив та партнерів Сполучені Штати пропонують Індотихоокеанську економічну структуру, в рамках якої будуть розроблятися нові підходи до торгівлі, що відповідають високим трудовим та екологічним стандартам, а саме розвивати стійкі та захищені ланцюжки поставок, які є різноманітними, відкритими та передбачуваними; робити спільні інвестиції в декарбонізацію та чисту енергію.

У 2023 році Сполучені Штати починають головувати на форумі Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС), і це неабияк посприє вільній та відкритій торгівлі та інвестиціям у рамках АТЕС, усуваючи прогалини в інфраструктурі регіону за допомогою програми «Побудуємо кращий світ» з партнерами з «Великої сімки».

У секторі безпеки Індотихоокеанського регіону США зберігають значну оборонну присутність, необхідну для підтримки регіонального миру, безпеки та стабільності. Для зміцнення безпекового сектору та для стримування агресії уряд розпочав поглиблене співробітництва з союзниками та партнерами в безпековому вимірі, запровадили заходи щодо підтримки миру та стабільності в районі Тайванської протоки, впроваджувати інновації для роботи в космосі, кіберпросторі, а також галузях критично важливих і нових технологій. В основі всіх впроваджень лежить довгострокове стримування Китаю, як стратегічного суперника, координація з союзниками з Республіки Корея та Японії та прагнення до повної денуклеаризації Корейського півострова.

Одними із основних безпекових напрямків вважається продовження розвитку Альянсу між Австралією, Великобританією та США (AUKUS); розширення присутності та співробітництва Берегової охорони США у протистоянні іншим транснаціональним загрозам.

Залишається відкритим питання з Конгресом США щодо фінансування Ініціативи тихоокеанського стримування та Ініціативи морської безпеки щодо стримування стратегічних суперників у морі.

Отже, Індотихоокеанський регіон стикається із серйозними транснаціональними викликами та викликами в політиці безпеки. Внаслідок цього, серед країн регіону зміцніла думка про те, що у ставленні до Китаю краще керуватися політикою виключень, ніж його включеннями та сприянням впливам Пекіну на регіональні формати. Тому поєднання різних держав у рамках індо-тихоокеанських стратегій має стати противагою Пекіну.

Список використаної літератури

1. Авер'янов, С. В. АСЕАН в контексті сучасних викликів регіональної стабільності в Південно-Східній Азії. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/4031
2. Дужа І.А. Тихоокеанська стратегія США: інтеграційний та безпековий вимір : дис. ... канд. політ. наук: 23.00.04. Київ, 2016. 222 с.
3. Дужа І. А. Стратегія відновлення регіонального лідерства США в АТР адміністрацією Б. Обами / І. А. Дужа // Гілея: науковий вісник. – Київ, 2015. – Вип. 92. – С. 346–349.
4. Дужа І. А. Стратегічна політика США щодо протидії корупції / І. А. Дужа, Л. М. Мельник, І. М. Грек // Вісник Львівського університету. Сер. філос.-політолог. студії. – Львів, 2022. – Вип. 41. – С. 122–129.
5. Дужа І. А. Глобальне лідерство США в розмінуванні та знищенні озброєнь / І. А. Дужа, Л. М. Мельник // Вісник Львівського університету. Сер. Філософ.-політолог. студії. – 2021. – Вип. 436. – С. 196–208
6. Федорів, І. О. "Регіональна геополітика азійсько-тихоокеанського регіону: сучасна конфігурація. URL: <http://confuf.wunu.edu.ua/index.php/confuf/article/view/968>

7. National security strategy. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/11/8-November-Combined-PDF-for-Upload.pdf>
8. Smith S. The Quad in the Indo-Pacific: What to Know. URL: <https://www.cfr.org/in-brief/quad-indo-pacific-what-know>
9. Chanlett-Avery E., Affairs K. Kronstadt A. The “Quad”: Security Cooperation Among the United States, Japan, India, and Australia. URL: <https://sgp.fas.org/crs/row/IF11678.pdf>
10. Індो-Тихоокеанський регіон на шахівниці американської геополітики. URL: <https://bin-tel.org.ua/analytics/indo-tykhookeanskyu-rehion-na-shakhivnytsi-amerykanskoji-heopolityky-chastyna-1/>
11. The Biden-Harris Administration’s National Security Strategy. URL: https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/10/12/fact-sheet-the-biden-harris-administrations-national-security-strategy/?utm_medium=email&utm_source=govdelivery#_blank
12. Statement by Australia, Japan, New Zealand, the United Kingdom, and the United States on the Establishment of the Partners in the Blue Pacific. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/06/24/statement-by-australia-japan-new-zealand-the-united-kingdom-and-the-united-states-on-the-establishment-of-the-partners-in-the-blue-pacific-pbp/>
13. Der Indopazifik: Auf dem Schachbrett der amerikanischen Geopolitik taucht eine neue Region auf. URL: <https://www.nzz.ch/international/indopazifik-neue-region-auf-dem-schachbrett-der-geopolitik-ld.1683523?mktcid=sms&mktcval=E-mail>

THE INDO-PACIFIC REGION IN THE US STRATEGY

Iryna Duzha

*Bila Tserkva National Agrarian University, Faculty of Social Sciences and Humanities,
Department of Philosophical and Political Disciplines,
Soborna square, 8/1, 09117, Bila Tserkva, Kyiv region, Ukraine*

Lyudmyla Melnyk

*Bila Tserkva National Agrarian University, Faculty of Social Sciences and Humanities,
Department of Philosophical and Political Disciplines,
Soborna square, 8/1, 09117, Bila Tserkva, Kyiv region, Ukraine*

Iryna Grek

*Bila Tserkva National Agrarian University, Faculty of Social Sciences and Humanities,
Department of Philosophical and Political Disciplines,
Soborna square, 8/1, 09117, Bila Tserkva, Kyiv region, Ukraine*

The United States of America actively conducts political and economic cooperation not only within Europe, but also directly in the Indo-Pacific region. By adapting its position to the present and recognizing the role of Washington in the politics of the Indo-Pacific countries, the Biden administration has made progress in restoring American leadership.

This was made possible by achieving significant results in strengthening partnerships between countries, establishing innovative connections to overcome pressing challenges, ranging from competition with China to climate change and the pandemic.

The Indo-Pacific region is the most dynamic region in the world, because the number of countries that have begun to actively expand their own activities in the region has increased, and the United States considers it necessary to increase its influence and economic presence in the Indo-Pacific region.

As a basis for its expansion, the Biden administration developed the US Indo-Pacific Strategy, which justified and outlined President Biden's vision of strengthening the United States in the Indo-Pacific region and strengthening the region at the same time. Cooperation is based on sustained US cooperation with allies, partners, and institutions both in the region and beyond.

One of the important reasons for the adoption of the Strategy is the restraint by the United States of China in the creation of a regional sphere of influence and the transformation of Beijing into a strategic leader in the region.

In turn, China criticizes the Indo-Pacific strategy of the US because it makes impossible China's attempts to increase its military presence and economic dependence on the country. The Beijing administration is sure that the US is playing the "Taiwan scenario" and the "South China Sea map" to destabilize the region, inflame confrontation and undermine peace.

Key words: Indo-Pacific region, Asia-Pacific region, USA, China, Indo-Pacific strategy, "Quad", Quadrilateral Security Dialogue, D. Trump, J. Biden, ASEAN, security, Asia, Partners in the Blue Pacific (PBP).